

خطبه آن حضرت در بیماریش برای زنان مهاجرین و انصار

خطبتهای علیها السلام فی مرضها لنساء المهاجرین والانصار قال سوید بن غفله: لما مرضت فاطمة علیها السلام المرضة التي توقیت فیها، دخلت علیها نساء المهاجرین و الانصار یعدنها، فقلن لها: کیف أصبحت من علتك یا ابنة رسول الله؟ فحمدت الله و صلت علی أبیها، ثم قالت:

خطبه آن حضرت در بیماریش برای زنان مهاجرین و انصار

سوید بن غفله گوید: هنگامی که حضرت فاطمه علیها السلام بیمار شد، به همان بیماری که در اثر آن از دنیا رفت، زنان مهاجرین و انصار به عیادت ایشان آمده و گفتند: ای دختر پیامبر خدا با این بیماری حالت چطور است؟ آن حضرت حمد و سپاس الهی را گفته و برپدرش درود فرستاد و فرمود:

أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِقَةً لِدُنْيَا كُنَّ، قَائِيَةً لِرَجَائِكُنَّ، لَقَطْتُهُمْ بَعْدَ أَنْ عَجَمْتُهُمْ، وَ سَمِئْتُهُمْ بَعْدَ أَنْ سَبَرْتُهُمْ، فَقُبِحًا لِقَوْلِ الْحَدِّ وَاللَّعْبِ بَعْدَ الْحَدِّ، وَ قَرَعَ الصَّفَاةَ وَ صَدَعَ الْقَنَاةَ، وَ خَطَلَ الْأَرَاءَ وَ زَلَلَ الْأَهْوَاءَ، وَ يَنْسُ مَا قَدَّمْتُ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ، وَ فِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ، لَا حَزْمَ لِقَدِّ قَلْدَتُهُمْ رِبْقَتِهَا وَ حَمَلْتُهُمْ أَوْقَتِهَا، وَ سَنَنْتُ عَلَيْهِمْ عَارِثَهَا، فَجِدَعًا وَ عَقْرًا وَ بَعْدًا لِقَوْمِ الظَّالِمِينَ.

وَ يَحْتَمُّ أُنَى زَحْزَحُوهَا عَنْ رَوَاسِي الرِّسَالَةِ وَ قَوَاعِدِ النُّبُوَّةِ وَ الدِّلَالَةِ، وَ مَهَيْطِ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ الطَّيِّبِينَ يَأْمُورُ الدُّنْيَا وَ الدِّينِ، أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ، وَ مَا الْأَذَى تَقِمُوا مِنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، تَقِمُوا وَاللَّهِ مِنْهُ تَكْرِيرَ سَيْفِهِ، وَ قَلَّةَ مَبَالِيغِهِ لِحْتَفِهِ، وَ شِدَّةَ وَ طَائِيهِ، وَ تَكَالُ وَ وَقَعِيهِ، وَ تَنْمَرُهُ فِي ذَاتِ اللَّهِ.

وَ تَا لِلَّهِ لَوْ مَا أَلُوهُ مِنَ الْمَحَجَّةِ اللَّائِيحَةِ، وَ زَالُوا عَنْ قَبُولِ الْحُجَّةِ الْوَاضِحَةِ لَرَدَّهُمْ إِلَيْهَا وَ حَمَلْتُهُمْ عَلَيْهَا، وَ لَسَارَ يَهُمُ سَيْرًا سَجْحًا، لَا يَكَلُمُ خُشَّاشَةً، وَ لَا يَكُلُ سَائِرَةً، وَ لَا يَمِلُ رَاكِبُهُ، وَ لَا وُورَدَهُمْ مِنْهَا تَمِيرًا صَافِيًا رَوِيًّا، تَطْفَحُ صِفْتَاهُ وَ لَا يَتَرَقُّ جَانِبَاهُ، وَ لَا صَدْرَهُمْ يَطَانًا وَ نَصَحَ لَهُمْ سِرًّا وَ إِعْلَانًا.

بخدا سوگند صبح کردم در حالی که نسبت به دنیای شما بی‌میل و نسبت به مردان شما ناراحتم، آنان را از دهان خویش بدور افکنده، و بعد از شناخت حالشان به آنان بغض ورزیدم، پس چه زشت است کندی شمشیرها و سستی بعد از تلاش و سر بر سنگ خارا زدن، و شکاف نیزه‌ها و فساد آراء و انحراف انگیزه‌ها، و چه زشت است ذخیره‌هایی که پیش فرستادند، و خداوند بر آنان خشم گرفته و در عذاب جاودانه خواهند بود، بدون شك مسئولیت این عمل بعهدۀ ایشان بود و سنگینی آن بدوششان است، و ننگ و عارش دامنگیرشان می‌گردد، پس این شتر بینی‌بریده و زخم‌خورده باشد، و گروه ستمکاران از رحمت الهی بدورند.

وای بر آنان، چگونه خلافت را از مواضع ثابت و بنیادهای نبوت و ارشاد، و محل هیبوط جبرئیل، و آگاهان به امور دین و دنیا دور ساختند، آگاه باشید که این زیان بزرگی است، و چه عیبی از علی علیه السلام گرفتند، بخدا سوگند عیب او شمشیر برآنش، و بی‌اعتنایی به مرگ، و شدت برخوردش، و عقوبت دردناکش، و اینکه غضبش در راه رضای الهی بود.

بخدا سوگند اگر از راه روشن بدور رفته، و از پذیرش طریق مستقیم کناره می‌گرفتند، آنان را بسوی آن آورده و بر آن وامی‌داشت، و به سهولت براهشان می‌برد، و این شتر را سالم به مقصد می‌رساند، که راهبرش را دچار زحمت نکند و سواره‌اش را ملول نگرداند، و آنان را به محل آب خوردنی می‌رساند، که آبش صاف و فراوان بوده و از آن لبریز باشد و هرگز کدر نگردد، و ایشان را از آنجا سیراب بیرون می‌آورد، و در پنهان و آشکار برایشان ناصح بود.

وَ لَمْ يَكُنْ يَتَحَلَّى مِنَ الدُّنْيَا يَطَائِلًا، وَ لَا يَحْظِي مِنْهَا يَنْائِلًا، غَيْرَ رَكِي النَّاهِلِ وَ شَتَعَةِ الْكَافِلِ، وَ لَبَانٌ لَهُمُ الرَّاهِدُ مِنَ الرَّغْبِ وَ الصَّادِقُ مِنَ الْكَاذِبِ. وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْفَرَى أَمْنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ لَكِنْ كَذَّبُوا فَآخَذْنَا مِنْهُمُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ، وَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيَصِيبُهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَ مَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ.

أَلَا هَلُمُّ قَاسِمِعَ، وَ مَا عِشْتُ أَرَاكَ الدَّهْرَ عَجَبًا، وَ إِنْ تَعَجَّبَ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ، لَيْتَ شِعْرِي إِلَى أَكْبَ سِنَانٍ اسْتَدْنُوا، وَ إِلَى أَكْبَ عِمَارٍ إِعْتَمَدُوا، وَ يَأْتِيهِ عُرُوقٌ تَمَسُّكُوا، وَ عَلَيَّ آيَةٌ ذُرِّيَّةٍ أَقْدَمُوا وَاحْتَنَكُوا؟ لَيْتَسَ الْمَوْلَى وَ لَيْتَسَ الْعَشِيرُ، وَ يَنْسُ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا.

إِسْتَبْدَلُوا وَاللَّهِ الذَّنَابِي بِالْقَوَادِمِ، وَالْعَجَزَ بِالْكَاهِلِ، قَرَعْنَا لِمُعَاطِسِ قَوْمِ يَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا، أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَ لَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ، وَ يَحْتَمُّ أَقَمَنَ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يَتَّبِعَ أَمَّنَ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِي، قَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ.

اگر او در محل خلافت می‌نشست هرگز ثروت دنیوی برای خود قرار نمی‌داد، و از آن بهره فراوانی بر نمی‌داشت، جز به اندازه فرونشاندن تشنگی و رفع گرسنگی، و به ایشان می‌شناساند تا بین زاهد و دنیاپرست، و راستگو و دروغگو تشخیص دهند. و اگر ملتها ایمان آورده و تقوی پیشه کنند برکات آسمان و زمین را بر آنان فرومی‌ریختیم، و لکن آیات الهی را تکذیب کردند و از اینرو آنان را در برابر آنچه انجام دادند گرفتار ساختیم، و کسانی که از این گروه ستم نمودند نتایج زشتی کارشان بزودی دامنگیرشان شده و هرگز بر ما غالب و پیروز نخواهند شد.

آگاه باش، بیا و بشنو، هرچه زندگی کنی روزگار عجائبی را بتو نشان خواهد داد، و اگر تعجب کنی، گفتار اینان تعجب‌آور است، ای کاش می‌دانستم که به چه پناهگاهی پناهنده شده، و به کدام ستونی تکیه داده، و بر کدام فرزندی تجاوز نموده و استیلا جسته‌اند؟ چه بد رهبر و دوستی را انتخاب کرده‌اند، و برای ستمکاران بد بدلی است.

بخدا سوگند، بجای پره‌های بزرگ، روی بال دم را انتخاب، و بجای پشت، دم را برگزیدند، دلیل گردد قومی که می‌پندارد با این اعمال کار خوبی انجام داده است، بدانید که اینان فاسدند اما نمی‌دانند، وای بر اینان، آیا کسی که هدایت یافته سزاوار پیروی است، یا کسی که هدایت نیافته و نیازمند هدایت است، وای بر شما چگونه حکم می‌کنید.

أَمَّا لَعْمَرَى لَقَدْ لَقَعَتْ، فَنظِرَةٌ رَئِيماً تَنْجِي ثُمَّ احْتَلَبُوا مِلًّا الْقَعْبِ دَمَا عَبِيطاً وَ دِعَافاً مُبِيداً، هُنَالِكَ يَخْسِرُ الْمُطْبِلُونَ وَ يَعْرِفُ التَّالُونَ غَيْبَ مَا أَسَسَ التَّالُونَ، ثُمَّ طَيَّبُوا عَنْ دُنْيَاكُمْ أَنْفُساً وَاطْمَئِنُّوا لِإِفْتِنَةِ جَاشَأَ، وَ أَبْشِرُوا بِسَيْفِ صَارِمٍ وَ سَطْوَةِ مَعْتَرٍ غَاشِمِ، وَ يَهْرَجِ شَامِلِ، وَ اسْتَبْدِارِ مِنَ الطَّالِمِينَ، يَدْعُ فَيُنْكِرُ زَهِيداً، وَ جَمَعَكُمْ حَصِيداً، قِيَا حَسْرَتَا لَكُمْ، وَ آتَى يَكْمٌ وَ قَدْ عُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ، أَنْزَلْنَاكُمْ مَوَاهِجاً وَ أَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ.

قال سوید بن غفلة: فأعادت النساء قولها عليها السلام على رجالهنّ، فجاء اليها قوم من المهاجرين و الانصار معتذرين، و قالوا: يا سيدة النساء لو كان أبو الحسن ذكر لنا هذا الامر قبل أن يبرم العهد و يحكم العقد لما عدلنا عنه الى غيره.

فقلت عليها السلام: إِيكُمْ عَنِّي، فَلَا عَذْرَ بَعْدَ تَعْذِيرِكُمْ، وَ لَا أَمْرَ بَعْدَ تَقْصِيرِكُمْ.

بجان خودم سوگند، نطفه این فساد بسته شد، در انتظار باشید تا این مرض فساد در پیکر جامعه منتشر شود، آنگاه از پستان شیر خون تازه و زهری هلاک‌کننده بدوشید، در اینجاست که رهپمایان راه باطل زیانکار شده، و آیندگان عاقبت اعمال گذشتگان را می‌یابند، آنگاه جانتان با دنیایان، و قلبتان با فتنه‌ها آرام می‌گیرد، و بشارت باد شما را به شمشیرهای کشیده و حمله متجاوز ستمکار، و به هرج و مرج عمومی و استبداد زورگویان، که حقوقتان را اندک داده و اجتماع شما را بوسیله شمشیرهایش درو خواهد کرد، پس حسرت بر شما باد که کارتان به کجا می‌رسد، آیا من می‌توانم شما را به کاری وادارم که از آن روی گردانید.

سوید بن غفله گوید: زنان سخنان آن حضرت را برای شوهرانشان بازگو کردند، گروهی از مهاجرین و انصار برای عذرخواهی نزد ایشان آمده و گفتند: ای سرور زنان، اگر حضرت علی علیه‌السلام این مطالب را قبل از بیعت با ابوبکر برایمان می‌گفت کسی را بر او ترجیح نمی‌دادیم. آن حضرت فرمود: از نزدم دور شوید، بعد از ارتکاب گناه و سهل‌انگاری، عذرخواهی برای شما مفهومی ندارد.